

NORGES HØYESTERETT

Den 22. oktober 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Øie, Bårdsen og Bergsjø i

HR-2014-02054-U, (sak nr. 2014/1772), straffesak, habilitet:

A (advokat Håkon Brækhus)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om alle dommerne i Gulating lagmannsrett må vike sete ved behandlingen av en anke over beslutning i straffesak.
- (2) Hordaland statsadvokatembeter tok 14. mars 2014 ut tiltale mot A. Tiltalen har i alt ti poster og gjelder en rekke straffbare forhold. Under post VII b) er A satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 166 første ledd for å ha avgitt falsk forklaring for noen offentlig myndighet i tilfelle hvor forklaringen var bestemt til å avgi bevis. Grunnlaget er angitt på følgende måte:

"Den 10. august 2010 i Bergen avga han følgende vitnebekreftet erklæring:

'Ad: rettsak mai 2010.

Forut for rettsak mellom Ib Jensen og Vest Eiendom AS og B snakket jeg med dommer i saken Kjell Frønsdal, som jeg kjenner fra før. Jeg fortalte om min økonomiske interesse i saken – Xs gate, og at utfallet var av stor økonomisk interesse for meg. Jeg beklager på det sterkeste at jeg diskuterte saken med dommeren.

Med vennlig hilsen

A'

Erklæringen ble benyttet som vedlegg til anke til Norges Høyesterett med prinsippal påstand om opphevelse av lagmannsrettens dom på grunn av inhabilitet hos dommer Frønsdal. Erklæringen var falsk idet der ikke hadde funnet sted noen samtaler mellom Frønsdal og A i anledning saken."

- (3) A krevde tiltalen i sin helhet avvist med grunnlag i inhabilitet hos etterforskere og/eller påtalemyndigheten. Bergen tingrett avsa 1. september 2014 beslutning med følgende slutning:

- "1. **Begjæringen om utsettelse tas ikke til følge.**
2. **Hordaland statsadvokatembetes tiltalebeslutning av 14. mars 2014 mot A, f. 00.00.1949, fremmes for Bergen tingrett. "**

- (4) A har ved sin forsvarer anket beslutningen til lagmannsretten. I anken er det anført at Gulating lagmannsrett som sådan er inhabil til å behandle anken. Det er vist til at lagmannsretten er å anse som foreulempet i saken. Lagmannsretten har anmeldt forholdet, og lagdommer Frønsdal har avgitt forklaring til politiet i sakens anledning. Det er vist til at forholdene ligger annerledes an enn da Høyesteretts ankeutvalg ved kjennelse i Rt. 2011 side 500 vurderte Gulating lagmannsretts habilitet i forbindelse med anke fra A i en sivil sak.

- (5) *Påtalemyndigheten* har ikke inngitt noen særskilte merknader hva gjelder spørsmålet om lagmannsrettens habilitet.

- (6) *Gulating lagmannsrett* har i medhold av domstolloven § 117 andre ledd tredje punktum – ved lagmann Arne Henriksens brev 2. oktober 2014 – forelagt habilitetsspørsmålet for Høyesterett. Av brevet fremgår blant annet følgende knyttet til tiltalens post VII b):

"Forholdet gjelder en anke over Gulating lagmannsretts dom og dokumentene ble sendt inn til Gulating lagmannsrett. Da lagdommer Frønsdal ble oppmerksom på forholdet, tok han dette opp med blant annet undertegnede som leder av den avdeling som Frønsdal var tilknyttet, og i samråd med konstituert førstelagmann Tenold, ble det besluttet å underrette politiet om et mulig straffbart forhold. Underretningen ble sendt av Tenold den 7. oktober 2010."

- (7) Det er i brevet opplyst at lagdommer Frønsdal fratrådte sitt embete som lagdommer 31. mai 2014 etter fylte 67 år.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalget har full kompetanse i anledning foreleggelsen fra Gulating lagmannsrett, jf. Rt. 2011 side 1279 avsnitt 6.
- (9) Ved ankeutvalgets kjennelse i Rt. 2011 side 500 ble det slått fast at kst. førstelagmann Martin Tenolds underretning til politiet om mulige straffbare forhold begått av A i forbindelse med *en annen sak* for lagmannsretten, ikke medførte at samtlige dommere i Gulating lagmannsrett var inhabile til å behandle sak om konkurskarantene mot A. Det ble i kjennelsen spesielt pekt på at underretningen og politiets etterforskning mot A var de fleste dommerne uvedkommende. Verken kst. førstelagmann Martin Tenold eller lagdommer Kjell Frønsdal hadde involvert seg i saken på en slik måte at det var egnet til å svekke tilliten til lagmannsretten som helhet.
- (10) Saken nå gjelder spørsmålet om å avvise tiltalen hvor en av postene er nettopp det mulige straffbare forholdet som kst. førstelagmann Martin Tenold underrettet politiet om i sitt brev 7. oktober 2010, knyttet til A' påståtte kontakt med lagdommer Kjell Frønsdal i forbindelse med en sak som stod for Gulating lagmannsrett og hvor Frønsdal var både saksforberedende dommer og rettsformann. Underretningen må anses som en anmeldelse. Tenold opptrådte som fungerende embetsleder på vegne av lagmannsretten som sådan. Det blir da så tett forbindelse mellom Gulating lagmannsrett som institusjon og det spørsmålet som skal avgjøres i saken, at samtlige dommere i Gulating lagmannsrett bør vike sete, jf. domstolloven § 108 sammenholdt med Grunnloven § 95 første ledd og EMK artikkel 6 nr. 1.

(11) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Kravet om at alle dommerne i Gulating lagmannsrett viker sete i anledning anken over Bergen tingretts beslutning 1. september 2014 tas til følge.

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Toril M. Øie
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: